# مزّمل سورة ގެ މާނަ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

سُورة المزّمل — އާޔަތުގެ ޢަދަދު (٢٠)

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلْمُزَّمِّلُ ﴿١﴾ قُمِ ٱلَّيْلَ إِلَّا قَلِيلاً ﴿٢﴾ نِّصْفَهُۥٓ أَوِ ٱنقُصْ مِنْهُ قَلِيلاً ﴿٣﴾ أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ ٱلْقُرْءَانَ تَرْتِيلاً ﴿٤﴾ إِنَّا سَنُلْقِى عَلَيْكَ
قَوْلاً ثَقِيلاً ﴿٥﴾ إِنَّ نَاشِئَةَ ٱلَّيْلِ هِىَ أَشَدُّ وَطْـًٔا وَأَقْوَمُ قِيلاً ﴿٦﴾ إِنَّ لَكَ فِى ٱلنَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلاً ﴿٧﴾ وَٱذْكُرِ ٱسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ
تَبْتِيلاً ﴿٨﴾ رَّبُّ ٱلْمَشْرِقِ وَٱلْمَغْرِبِ لَآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ فَٱتَّخِذْهُ وَكِيلاً ﴿٩﴾ وَٱصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَٱهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلاً ﴿١٠﴾

## ތަރުޖަމާ

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلْمُزَّمِّلُ ﴿١﴾ = އޭ ކަނބުލުން ނިވައިލެއްވިގެންވާ ކަލޭގެފާނެވެ. * قُمِ ٱلَّيْلَ = ރޭގައި (އަޅުކަން ކުރެއްވުމަށް
ތެދުވެވަޑައިގަންނަވާށެވެ. * إِلَّا قَلِيلاً ﴿٢﴾ = ކުޑަވަގުތުކޮޅެއް ދޫކޮށްލައްވާފައި * نِّصْفَهُۥٓ އޭގެ ދެބައިކުޅަ އެއްބައިގައެވެ. أَوِ
ٱنقُصْ مِنْهُ = ނުވަތަ އެއަށްވުރެ މަދުކުރައްވާށެވެ. قَلِيلاً ﴿٣﴾ = ކުޑަކޮށް ނަގައިގެން* أَوْ زِدْ عَلَيْهِ = ނުވަތަ އޭގެމައްޗަށް
އިތުރުކުރައްވާށެވެ. * وَرَتِّلِ ٱلْقُرْءَانَ = އަދި قُرْآن ތަރުތީބުކޮށް ކިޔަވާށެވެ. ( އެބަހީ ކޮންމެ އަކުރެއް ބަޔާން ފުރިހަމައަށް
އަދާކުރައްވައި މަޚްރަޖުތަކާއި ތަޖްވީދު ރަޢާޔަތް ކުރައްވާށެވެ.) تَرْتِيلاً ﴿٤﴾ = ކަނޑައެޅިގެން ތަރުތީލު ކުރެއްވުމަކުން.* إِنَّا
سَنُلْقِى عَلَيْكَ = ހަމަކަށަވަރުން މިމަނިކުފާނު ކަލޭގެފާނަށް ބާވައިލައްވާ ހުށީމެވެ.* قَوْلاً ثَقِيلاً ﴿٥﴾
=ބަރުދަނުގެ ބަސްފުޅެއް.* إِنَّ نَاشِئَةَ ٱلَّيْلِ = ހަމަކަށަވަރުން ރޭގެ ( ނިދުމުން ތެދުވުން) ފެށުން.* هِىَ أَشَدُّ وَطْـًٔا =
އިބާދަތުގެ ގޮތުން ބާރުގަދަ ކަމެކެވެ.* وَأَقْوَمُ قِيلاً ﴿٦﴾ = އަދި ބަސްބުނުމުގެ ގޮތުން ބަސްތަކުގެ މާނަ ވިސްނުމަށް ސީދާ
ތެދެވެ.* إِنَّ لَكَ = ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭގެފާނަށް ވެއެވެ.* فِى ٱلنَّهَارِ = ދުވާލުގައި * سَبْحًا طَوِيلاً ﴿٧﴾ = ދިގު ގޮތްތަކެއް
تَصَرُّفُ ( ހިނގުމުގެ ބޮޑު މަސައްކަތްތައް ވާނެއެވެ.* وَٱذْكُرِ ٱسْمَ رَبِّكَ = އަދި ކަލޭގެފާނުގެ رَبُّ ގެ ނަންފުޅު
ހަނދާން ކުރައްވާށެވެ. ( އެކަލާނގެ ذِكْرُ ކުރައްވާށެވެ.* وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ = އަދި އެކަލާނގެއަށް އަޅުކަމުގައި ކުރައްވާށެވެ
ވަކިވެވަޑައިގަތުން ވަކިވެވަޑައިގަތުމަކުން * خَاصَّ ކުރައްވާށެވެ. تَبْتِيلاً ﴿٨﴾ = ކަނޑައެޅިގެން ވަކިވެވަޑައިގަތުމަކުން * رَّبُّ
ٱلْمَشْرِقِ وَٱلْمَغْرِبِ = އިރުއަރާ ތަނާއި مَشْرِقُ އާއި مَغْرِبُ ގެ رَبُّ ކަލާނގެއެވެ. لَآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ = އެކަލާނގެ ފިޔަވައި
ޙައްޤު ގޮތުން އިލާހަކު ނުވެއެވެ. فَٱتَّخِذْهُ وَكِيلاً ﴿٩﴾ = ފަހެ ކަލޭގެފާނު ކަންތައް ހަވާލުކުރައްވާ ވަކީލަކަށް

ކަލޭގެފާނުގެ އެކަލާނގެ ވަކީލު ކުރައްވާށެވެ. وَٱصْبِرْ = އަދި ކެތްތެރިވެ ވަޑައިގަންނަވާށެވެ.* عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ =
އެބައިމީހުން ބުނާ ތަކެތީގެ މައްޗަށް. (ކާފިރުން ބުނާ ތަކެއްޗާއި މެދު)* وَٱهْجُرْهُمْ = އަދި އެމީހުންނާ
ދުރުވެވަޑައި ގަންނަވާށެވެ.* هَجْرًا جَمِيلًا ﴿١٠﴾= ރިވެތި ވެގެންވާ ދުރުވެވަޑައި ގަތުމަކުން.*

## إِجْمَالِي މާނަ

(١) އޭ ފޭރާންކޮޅުގަނޑުން ނިވައިވެވަޑައިގެންވާ ކަލޭގެފާނެވެ.

(٢) ރޭގަނޑުގެ ކުޑަ ވަގުތުކޮޅެއްގައި ފިޔަވައި ( އަޅުކަންކުރުމުގައި ) ތެދުވެވަޑައިގަންނަވާށެވެ. އެބަހީ ގިނަވަގުތު އަޅުކަންކުރުމުގައި ޤާއިމުވެވަޑައިގަންނަވާށެވެ.

(٣) އެއީ ރޭގަނޑުގެ ދެބައިކުޅަ އެއްބައިގައެވެ. ނުވަތަ އެއަށްވުރެ ކުޑަތަންކޮޅެއް މަދުކޮށްލެވެ.

(٤) ނުވަތަ އެއަށްވުރެން ( ދެބައިކުޅަ އެއްބައިއަށްވުރެން) ކުޑަތަން ދިގުކޮށްލާށެވެ. އަދި ކަނޑައެޅިގެން قُرْآن ތަރުތީލު ކުރައްވާށެވެ. އެބަހީ ކޮންމެ އަކުރެއްގެ ޙައްޤުދީފައި އަކުރުތަކުގެ މަޚްރަޖުން ނެރެ މާނައާމެދު ވިސްނާ ފިކުރުކުރައްވައިގެން ކިޔަވާވިދާޅުވާށެވެ.

(٥) ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަލޭގެފާނުގެ މައްޗަށް ނިކަންބުރަ ބަސްފުޅެއް ބާވައިލައްވާހުށީމެވެ. ( ބުރަކަމަކީ ގަދަބަސްފުޅު ބަލައިގަތުމުގެ ބުރަކަމެވެ - ނަހީ قُرْآن كَرِيم ބާވައިލެއްވުމާ ހިނގުމެވެ.)

(٦) ހަމަކަށަވަރުން ރޭގަނޑު ތެދުވުމަކީ ހިތަށާއި ދޫއަށް ބާރުގަދަވެގެންވާ ކަމެކެވެ. އަދި ކިޔެވުން ސީދާވުމުގައި ބާރުގަދަވެގެންވާ ކަމެކެވެ.

(٧) އަދި ހަމަކަށަވަރުން ދުވާލުގެ ވަގުތުގައި އެތައް ކަންތައްތަކުގައި ގިނަ އަހަރެމެންގެ ވަގުތު މަސައްކަތްތަކުގައި ކަލޭގެފާނަށް ވެއެވެ.

(٨) އަދި ކަލޭގެފާނުގެ رَبُّ ގެ ނަންފުޅު ހަނދުމަކޮށް ކުރައްވާށެވެ! އަދި އެކަލާނގެއަށް ذِكْر ކުރައްވާށެވެ! އަދި ކަނޑައެޅިގެން އެކަލާނގެއަށް އަޅުކަން ކުރުމަށް އެހެނިހެން ކަންކަމުން ވަކިވެ ވަޑައިގެން އެކަލާނގެއަށް ޚާއްޞަ ވެވަޑައިގަންނަވާށެވެ.

(٩) އެކަލާނގެއީ مَشْرِق އާއި مَغْرِب ގެވެސް رَبُّ އެވެ. އެކަލާނގެ ފިޔަވައި ( އަޅުކަމަށްވުން ޙައްޤު ވެގެންވާ) އެހެން އިލާހަކު ނުވެއެވެ. ފަހެ އެހެންވީ ކަލޭގެފާނު އެންމެހައި ކަންތައްތަކުގައިވެސް ޚާއްޞަކޮށް ކަލޭގެފާނުގެ އެކަލާނގެ ވަކީލު ކުރައްވައި ހަމަޖައްސަވާށެވެ!

(١٠) (އޭ رَسُولُ الله އެވެ.!) އެމީހުން އެބުނާ ބަސްތަކާ މެދު ކެތްތެރިވެ ވަޑައިގަންނަވާށެވެ.! އަދި ރިވެތި ގޮތުގައި އެމީހުންނާއި ދުރުވެވަޑައިގަންނަވާށެވެ. (އެބަހީ އެމީހުން ކުރާ ގޯނާތަކަށް ބަދަލު ނުހިފައި ކެތްތެރިވެ ވަޑައިގަންނަވާށެވެ. އަދި ބަދަލު ހިއްޕެވުމުގެ ގޮތުން އެމީހުންނާއި ދުރުވެ ވަޑައިގަންނަވާށެވެ. ނަމަވެސް މި ޙުކުމް މިއީ ހަނގުރާމައިގެ އާޔަތް ބާވައިލެއްވުމުގެ ކުރީންނެވެ.)

وَذَرْنِي وَٱلْمُكَذِّبِينَ أُوْلِي ٱلنَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا ﴿١١﴾ إِنَّ لَدَيْنَآ أَنكَالًا وَجَحِيمًا ﴿١٢﴾ وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣﴾ يَوْمَ تَرْجُفُ
ٱلْأَرْضُ وَٱلْجِبَالُ وَكَانَتِ ٱلْجِبَالُ كَثِيبًا مَّهِيلًا ﴿١٤﴾ إِنَّآ أَرْسَلْنَآ إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَٰهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَآ أَرْسَلْنَآ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا ﴿١٥﴾
فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ ٱلرَّسُولَ فَأَخَذْنَٰهُ أَخْذًا وَبِيلًا ﴿١٦﴾ فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِن كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ ٱلْوِلْدَٰنَ شِيبًا ﴿١٧﴾ ٱلسَّمَآءُ مُنفَطِرٌۢ بِهِۦ ۚ
كَانَ وَعْدُهُۥ مَفْعُولًا ﴿١٨﴾ إِنَّ هَٰذِهِۦ تَذْكِرَةٌ ۖ فَمَن شَآءَ ٱتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ سَبِيلًا ﴿١٩﴾

## ތަރުޖަމާ

وَذَرْنِي وَٱلْمُكَذِّبِينَ = އަދި ދޮގުވެރިންނާއި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އަށް ދޫކޮށްލައްވާށެވެ.!* أُوْلِي ٱلنَّعْمَةِ= ނިޢުމަތްތަކާއި
މަޖާމަސްތުވެރިން ކަމުގައިވާ.* وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا ﴿١١﴾=އަދި އެމީހުންނަށް ކުޑަކޮށް ލަސްވުމެއް ދެއްވާށެވެ.! މުހުލަތު
ދެއްވާށެވެ.* إِنَّ لَدَيْنَآ= ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ حضرة ގައި ވެއެވެ.* أَنكَالًا وَجَحِيمًا ﴿١٢﴾ =
ހެއްދެވިދިޔުމުގެ ކަސްތޮޅުތަކާއި އަލިފާނު ހުރިނަރަކަ.* وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ = އަދި ކަރުގައި އަޅައިގަން ވިލިގެއިހުންނަ(
زَقُّوْمُ ގަހުގެ ކާނާއާއި (އެއީ ކައްޓެވެ.) * وَعَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣﴾ އަދި ވޭންދެނިވި عَذَابُ އާއި * يَوْمَ تَرْجُفُ ٱلْأَرْضُ
= އަދި ބިންގަނޑު ތެޅިގަން ހަރަކާތްކޮށްގަންނަ ދުވަހު(ހަރުގަދަ ބިންހެލުމެއް ހިނގާ ދުވަހުގެ.!)* وَٱلْجِبَالُ އަދި ފަރުބަދަތަކާއި* وَكَانَتِ
ٱلْجِبَالُ = އަދި ފަރުބަދަތައް ވެއެވެ.* كَثِيبًا مَّهِيلًا ﴿١٤﴾ = ފައި އެޅިވާ ގިނަވެލިގަނޑެއް ކަހަލަ ހަރަފޮށްވެ ހިނގާ ތަކެއް.* إِنَّآ
أَرْسَلْنَآ إِلَيْكُمْ ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ތިޔަބައިމީހުންގެ ގާތަށް ފޮނުއްވީމެވެ.* رَسُولًا = ރަސޫލަކު ވަޙީ ކަލޭގެފާނު( އެއީ مُحَمَّدٌ
صلى الله عليه وسلم އެވެ.) شَٰهِدًا عَلَيْكُمْ = ތިޔަބައިމީހުންގެ މައްޗަށް ހެކިވެރިއެއްކަމުގައި ޝާހިދު ކަލޭގެ ފާނެއްގެ ގޮތުގައި.* كَمَآ أَرْسَلْنَآ =
ތިމަންރަސްކަލާނގެ ފޮނުއްވި ފަދައިން.* إِلَىٰ فِرْعَوْنَ = فِرْعَوْن ގެ ގާތަށްވެސް.* رَسُولًا ﴿١٥﴾ = ރަސޫލަކު ވަޙީ ކަލޭގެ
* فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ ٱلرَّسُولَ = ފަހެ فِرْعَوْنُ އެ ރަސޫލާއަށް އުރެދުނެވެ.* فَأَخَذْنَٰهُ = ފަހެ ފިރުޢައުނު ތިމަންރަސްކަލާނގެ
އެނާ ހިފެއްވީމެވެ.* أَخْذًا وَبِيلًا ﴿١٦﴾ = ވަރަށް ގަދަބާރު ހިފެއްވުމަކުން* فَكَيْفَ تَتَّقُونَ = ފަހެ ތިޔަބައިމީހުން
ސަލާމަތްވާނީ ކިހިނެއް ހެއްޔެވެ؟ إِن كَفَرْتُمْ يَوْمًا = ތިޔަބައިމީހުން ކާފިރުވެއްޖެނަމަ ދުވަހަކުން.* يَجْعَلُ ٱلْوِلْدَٰنَ =
އެދުވަހަކީ ކުޑަކުދިން ބުޑާވެގެންދާ ދުވަހެކެވެ. * شِيبًا ﴿١٧﴾ = ބޮލުބޮއްސާ ދުވަހެކެވެ.* ٱلسَّمَآءُ مُنفَطِرٌۢ بِهِۦ =
އެދުވަހުން އުޑުވެސް ފަޅައިގެން ދެފޭކިވާނެއެވެ. ۚ كَانَ وَعْدُهُۥ = އެކަލާނގެ ވަޢުދުވެގެންވެއެވެ. مَفْعُولًا ﴿١٨﴾ =
ފުރިހަމަވާނެކަމުގައި (ހަމަކަށަވަރުންވެސް ވާނެކަމެކެވެ)ۖ. إِنَّ هَٰذِهِۦ = ހަމަކަށަވަރުން މިއީ ( މިއާޔަތްތަކަކީ)
تَذْكِرَةٌ = وَعْظُ އާއި نَصِيْحَةُ އެވެ.( ހަނދާންކޮށްދިނުމެކެވެ.) فَمَن شَآءَ = ފަހެ އެދޭމީހަކު ٱتَّخَذَ =
ހިފާހުށިކަމެވެ (އިންސާނާ ކަލޭގެފާނުގެ). إِلَىٰ رَبِّهِۦ = އެމީހާގެ رَبُّ ގެ حَضْرَةُ އަށް سَبِيلًا ﴿١٩﴾ މަގެއް

## إجْمَالِي މާނަ

(١١) އަދި ތަނަވަސްކަމާއި ނިޢުމަތުގައި މުއްސަނދިވި ކަމުގެ ވެރި ދޮގުވެރިން ތިމަންރަސްކަލާނގެއަށް ދޫކޮށްލައްވާށެވެ. (ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަލޭގެފާނުގެ ފަރާތުން އެމީހުންގެ ކަންތައް ނިންމަވާނާ ހުރިހެވެ.) އަދި އެމީހުންނަށް ކުޑަކޮށް ލަސްކޮށްދީ ވަގުތުކޮޅު ދެއްވާށެވެ. (އެއީ ދުނިޔޭގައިވެސް އެމީހުންނަށް عَذاب އަންނާނެތެވެ.)

(١٢) ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ حَضْرَة ގައި ހަރުހަރު ކުނުވާން قيدَ ތަކާއި ކަސްތޮޅުތަކާއި އަދި އަޑުއިރާތަކައި އަނދާ އަލިފާން އެބަހުއްޓެވެ.

(١٣) އަދި އޮޅުއަރުން ނުވޭސް ބަރުހަވޭސް ކަރުގައި އަޅައިގަން ހުންނަ (زَقُّوم ގަހުގެ ކަނިރީގެ) ކާނާއާއި އަދި އެހެނިހެން ބާވަތްބާވަތުގެ ވޭންދެނިވި عَذاب ވެއެވެ.

(١٤) ބިންގަނޑާއި ފަރުބަދަތައް قرار ކަމެއްނެތި ތެޅިގަންނަ ދުވަސް ހަނދުމަފުޅު ކުރައްވާށެވެ! އެދުވަހަކީ ފަރުބަދަތައް ފައިއެޅިލާ ފައިބައިގަން ކަހައިލާ ޓޯތުގެ މަޑު ވެލިފުނިފުސް ވާނެ ދުވަހެވެ. (އެދުވަހުން އެކާފަރުންނަށް އިސްވެ ސިފަކުރެވުނު ގޮތަށް عَذاب ހުންނާނެއެވެ.)

(١٥) (އޭ މައްކާމީހުންނޭވެ.!) ހަމަކަށަވަރުން فِرْعَوْنُ ގާތަށް رَسُولُ ބޭކަލަކު ފޮނުއްވި ފަދައިން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ތިޔަބައިމީހުންގެ ގާތަށްވެސް رَسُولُ ބޭކަލަކު ފޮނުއްވައިފީމެވެ. (އެއީ محمد صلى الله عليه وسلم އެވެ.) އެއީ قيامة ދުވަހުން ތިޔަބައިމީހުންގެ މައްޗަށް ހެކި ދެއްވާނެ ބޭކަލަކުކަމުގައެވެ.

(١٦) ދެން ފަހެ فِرْعَوْنُ އެ ޝާހަކަށް ނުކިޔަމަންވެ رَسُول އާ (موسى عليه السلام) އަށް އުރެދިއްޖެއެވެ. އެކަމާގެ ފަރާތުން ދޫކޮށްލީއެވެ. އެހެންވެ ތިމަންރަސްކަލާނގެ ގަދަފަދަކޮށް ބޮޑު ހިފެހެއްޓެވުމަކުން އޭނާ يعنى އެفِرْعَوْنُ ހިއްޕަވާ ހަލާކުކުރެއްވީމެވެ.

(١٧) ފަހެ އެދުވަހެއްގެ ބިރުވެރިކަން ޖެއްސެން ގޮސް ކުޑަކުދިން ހުރިހާ މުސްކުޅިންނަށް ވާފަދަ ބިރުވެރި ދުވަހަކަށް ތިޔަބައިމީހުން ކާފިރުވެއްޖެއްޔާ ދެން ތިޔަބައިމީހުން ރައްކާތެރިވާ ސަލާމަތްވާނީ ކޮން ގޮތަކުންތޯއެވެ. އެބަހީ ސަލާމަތެއް ނުވެވޭނެއެވެ.

ދަރިންނެވެ. ކުޑަކުދިން ހުރިހާ މުސްކުޅިންނަށް ވާގޮތް އެއީ ބިރުވެރިކަން ހިގާހިނދު ދިއްމާން ބަޔާންކުރުމެވެ. والله أعلم.

(١٨) އެދުވަހުން އުޑުވާނީ ފަޅަފަޅައިގެން ގޮސްފައެވެ. އެއީ އެދުވަހުގެ ބިރުވެރިކަމުންނެވެ. އަދި މާތްކަލާނގެ ވަޢުދުފުޅު ފައިބަވާނެ ދުވަހެކެވެ. އެދުވަހުން އެހެންވެދާނެ الله ވަޢުދުކުރެއްވި ކަށަވަރެވެ. އަދިއެކަލާނގެ ވަޢުދުފުޅު އެއީ ހަމަކަށަވަރުން ވާނޭކަމެވެ. އެއާއިމެދު ޝައްކެއްނެތެވެ.

(١٩) ހަމަކަށަވަރުން ބިރުވެރިކުރުވަނިވި މިއާޔަތްތަކަކީ وَعْظُ އާއި نَصِيْحَة އެކެވެ. (ހަނދާންކޮށްދިނުމެއްކަމެވެ.) ފަހެ އެދޭމީހާ رَبُّ ގެ حَضْرَةُ އަށް ދިއުމަށް ސަލާމަތުގެ މަގެއް ހިފައި އިޚްތިޔާރު ކުރަން އެދޭމީހާ އެމަގު (މިދުނިޔޭގައި) ހޯދައިލާށެވެ.

❁ إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلُثَيِ ٱلَّيْلِ وَنِصْفَهُۥ وَثُلُثَهُۥ وَطَآئِفَةٌ مِّنَ ٱلَّذِينَ مَعَكَ ۚ وَٱللَّهُ يُقَدِّرُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ ۚ عَلِمَ أَن لَّن
تُحْصُوهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ ۖ فَٱقْرَءُوا۟ مَا تَيَسَّرَ مِنَ ٱلْقُرْءَانِ ۚ عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُم مَّرْضَىٰ ۙ وَءَاخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِى ٱلْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِن
فَضْلِ ٱللَّهِ ۙ وَءَاخَرُونَ يُقَٰتِلُونَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۖ فَٱقْرَءُوا۟ مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ ۚ وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَقْرِضُوا۟ ٱللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا ۚ وَمَا
تُقَدِّمُوا۟ لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِندَ ٱللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا ۚ وَٱسْتَغْفِرُوا۟ ٱللَّهَ ۖ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌۢ ﴿٢٠﴾

## ތަރުޖަމާ

❁ إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ = ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭގެފާނުގެ رَبُّ ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ. أَنَّكَ تَقُومُ = ހަމަކަށަވަރުން
ކަލޭގެފާނު ތެދުވެވަޑައިގަންނަވާކަން. أَدْنَىٰ مِن ثُلُثَيِ ٱلَّيْلِ = ރޭގެ ތިންބައިކުޅަ ދެބައިވުރެ ކުޑަކޮށް
وَنِصْفَهُۥ وَثُلُثَهُۥ = އަދި ރޭގެ ދެބައިކުޅަ އެއްބައިގައްޔާއި އަދި ތިންބައިކުޅަ އެއްބައިގައްޔާއި " وَطَآئِفَةٌ =
އަދި ޖަމާޢަތެއް ތެރެއިން مِّنَ ٱلَّذِينَ مَعَكَ = ކަލޭގެފާނާ އެކުގައިވާ މީހުންގެ ތެރެއިން ۚ وَٱللَّهُ يُقَدِّرُ =
އަދި الله މިންވަރު ކުރައްވައެވެ. ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ = ރޭގަޔާއި ދުވާލު ۚ عَلِمَ أَن لَّن تُحْصُوهُ = ކަލޭގެފާނުމެން
އެކަމަށް ކުޅެދޭނެކަމެއް ނުވާނެކަން އެކަލާނގެ ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ. فَتَابَ عَلَيْكُمْ = ދެންފަހެ އެކަލާނގެ
ކަލޭގެފާނުމެން ތައުބާ ޤަބޫލުކުރެއްވިއެވެ. ލުއިކޮށްދެއްވައިފިއެވެ. ۖ فَٱقْرَءُوا۟ مَا تَيَسَّرَ = ފަހެ
ފަސޭހަވާމިންވަރަކުން ކިޔަވާށެވެ. مِنَ ٱلْقُرْءَانِ = قُرْآنُ ން ۚ عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُمْ =ކަލޭގެފާނުމެންގެތެރެއިން
ބަޔަކު ވާނެކަން އެކަލާނގެ ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ. مَّرْضَىٰ = ބަލިމީހުން ۙ وَءَاخَرُونَ = އަދި އެހެންބަޔަކު
يَضْرِبُونَ فِى ٱلْأَرْضِ = (ވިޔަފާރިއާއި ޙިޢްލަތުގައި) ބިމުގައި ދަތުރުކުރާނެ ބަޔަކު. يَبْتَغُونَ =
އެދިގެން مِن فَضْلِ ٱللَّهِ = اللهގެ فَضْلُ ވަންތަކަމަށް ۙ وَءَاخَرُونَ يُقَٰتِلُونَ =އަދި
އެހެންބަޔަކު ހަނގުރާމަކުރާނެއެވެ. فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ = الله ގެމަގުގައި. ۖ فَٱقْرَءُوا۟ = ފަހެ ކަލޭގެފާނުމެން ކިޔަވާށެވެ. مَا
تَيَسَّرَ مِنْهُ = އޭގެން ފަސޭހަވާވަރަކަށް( ދެ قُرْآنُ ން ފަސޭހަވާވަރު) ۚ وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ = އަދި ކަލޭގެފާނުމެން ނަމާދު
ޤާއިމުކުރާށެވެ. وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ =އަދި ކަލޭގެފާނުމެން ޒަކާތްދޭށެވެ. وَأَقْرِضُوا۟ ٱللَّهَ = އަދި ކަލޭގެފާނުމެން الله
އަށް ދަރަނިދޭށެވެ. قَرْضًا حَسَنًا ۚ = ރަނގަޅު ދަރަންޏަކުން. وَمَا تُقَدِّمُوا۟ لِأَنفُسِكُمْ = އަދި ކަލޭގެފާނުމެން
ކަލޭގެފާނުމެންގެ ނަފްސުތަކަށް ކުރިއަށްފޮނުވާ مِّنْ خَيْرٍ = ހެޔޮކަމަކުން تَجِدُوهُ عِندَ ٱللَّهِ =
އެއްޗެއް ކަލޭގެފާނުމެން اللهގެ حَضْرَةُ ގައި ފެނިގެންވާނެއެވެ. هُوَ خَيْرًا = އެއީ ހެޔޮ وَأَعْظَمَ أَجْرًا = އަދި

ދަރުމަ މާބޮޑުކަން وَٱسْتَغْفِرُواْ ٱللَّهَ = އަދި ކަލޭމެން ފާފަފުއްސެވުމަށް الله ގެ حَضْرَةُ ގައި ދަންނަވާށެވެ. إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ (٢٠) = ހަމަކަށަވަރުން الله އީ ގިނަގިނައިން ފާފަފުއްސަވާ އަދި رَحْمَة ލެއްވުން ބޮޑުވެގެންވާ ކަލާނގެއެވެ.

## إجْمَالِي މާނަ

(٢٠) (އޭ رَسُولُ الله އެވެ.!) ހަމަކަށަވަރުން ރޭގެ ތިންބައިކުޅަދެބައިހާއިރަށްވުރެ ތަންކޮޅުމަދުކޮށާއި އަދި ރޭގެ ދެބައިކުޅަ އެއްބައިގައާއި އަދި ރޭގެ ތިންބައިކުޅަ އެއްބައިގާ (މިވަރުވަރަށް) ކަލޭގެފާނާއި އަދި ކަލޭގެފާނުންގެ އަރިހުގައިވާ ބަޔަކު ނަމާދުކުރެއްވުމަށް (قيام الليل އަށް) ތެދުވެވަޑައިގަންނަވާކަން ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭގެފާނުންގެ رَبُّ ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ. ރޭގަނޑާއި ދުވާލު މިންވަރުކުރައްވައި އެކަމުގެ حقيقة ތައް الله ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ. (އަދި ތިޔަބައިމީހުން ރޭގަނޑު ގުނުން އަދުކަން ކުރުމާ މިންވަރު އެކަލާނގެ ރަނގަޅަށް ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ.)

އަދި ރޭގަނޑާއި ދުވާލުގެ ވަގުތުތަކުގެ عدد ކަން މިންވަރު ކުރުމަށް ކަލޭމެންނަށް ކުރެވޭނެކަމެއް ނުވާނެކަންވެސް އެކަލާނގެ ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ. ނުވަތަ އެމީހުންނަށް ރޭގެ އަޅުކަން ކުރުމަށް ތިޔަބައިމީހުންނަށް ކުރެވޭނެވަރުންވާނެކަންވެސް އެކަލާނގެ ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ. - ފަހެ އެހެންވެ އެކަލާނގެ ތިޔަބައިމީހުންނަށް عَفوء ކުރައްވައި ލުއިކޮށްދެއްވައިފިއެވެ. (އެމީހުންނަށް ރޭގައި ކުރުމަށް ބަދަލުވެދާ ހިތްވަރުގައި އެކަން ލުއިކޮށްދެއްވުން ތިޔަބައިމީހުންނަށް ކުރެއްވިއެވެ.-ކުރިއޮތް އަޅުކަމުގެ ލުއިކަން އެކަލާނގެ ބަދަލުކޮށްދެއްވައިފިއެވެ.)

ފަހެ قُرْآن ން ކަލޭމެންނަށް ފަސޭހަވާނެވަރަކަށް އަދި ފަސޭހަކަމާއެކު (ދަރު ނަމާދުގައިވެސް އަދި އެހެނިހެން ނަމާދުގައިވެސް) ކިޔަވާށެވެ. (ފަހެ إسلام دين ގެ ކުރީޒަމާނުގައި ދަރު ނަމާދު واجب އަކަށްވެފައި އޮތުމަށްފަހު އެ ހުކުމް ނަސްހުކުރެއްވުނުކަން ބަދަލުކުރެއްވި މިއާއިބެހޭނެއެވެ. އަދި صحّ حديث ން ވެސްވެއެވެ.)

ތިޔަބައިމީހުންގެ ތެރޭގައި ބަލި މީހުންވެސް ތިބޭނެކަމާއި އަދި އެހެންބަޔަކު ރިޒުޤު ހޯދުމަށްޓަކައި ދުވާލުގެ ވަގުތުތަކުގައި ބިމުގައި ދަތުރުފަތުރު ކުރާނެކަމާއި އަދި އެހެންބަޔަކު الله ގެ މަގުގައި ހަނގުރާމަކުރާނެކަމާއި މިކަންކަން الله ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ. (އެހެންވީމާ އިންސާނުންނަށް އެކަންކަން ކުރުމަށް ލުއިކަން އެކަލާނގެ ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ.)

ފަހެ އެހެންވީމާ ކަލޭމެންނަށް قُرْآن ން ފަސޭހަވާނެވަރަކަށް އަދި ފަސޭހަކަމާއެކު ކިޔަވާށެވެ. (މިބަސްފުޅުން މުރާދުކުރެވިފައި ވަނީ ކަލޭމެންނަށް ފަސޭހަވާވަރަކަށް ކިޔަވާށެވެ.) ދެންކަލޭމެން فَرْضُ ނަމާދު ގާއިމުކުރާށެވެ. އަދި ޒަކާތްދޭށެވެ. އަދި الله އަށް ރަނގަޅު ދަރަނިދޭށެވެ. އެބަހީ الله ގެމަގުގައި ޚަރަދުކުރާށެވެ. ފަހެ ކަލޭމެންގެ ނަފްސުތަކަށްޓަކައި ކަލޭމެން ހެޔޮކަމެއް ކުރިއަށް صَدَقَة އެއް އަދިހެޔޮ ކަންތައްތަކެއްކުރިކަމުގައިވާނަމަ ކަލޭމެންނަށް އޭގެ ދަރުމަ ލިބޭނެ ސަވާބު الله ގެ حَضْرَةُ ގައި މާބޮޑުވެގެންވާނޭކަން ދެނެގަންނާށެވެ. އަދި ފާފަފުއްސެވުމަށްއެދި ކަލޭމެން الله ގެ حَضْرَةُ ގައި ދަންނަވާށެވެ! ހަމަކަށަވަރުން اللهއީ ގިނަގިނައިން ފާފަފުއްސަވާ އަދި رَحْمَة ލެއްވުން ބޮޑުވެގެންވާ ކަލާނގެއެވެ.